

Plan “Grondgebonden Melkveehouderij”

28 november 2016

De Nederlandse melkveehouderij is van origine een grondgebonden sector, met koeien in de wei. Deze sector is verantwoordelijk voor het gebruik van de helft van het cultuurland. Veel melkveebedrijven zijn de afgelopen jaren steeds intensiever geworden en houden de koeien vaker of permanent op stal. Dat heeft grote consequenties voor ons cultuurlandschap.

In 2013 hebben sectororganisaties NZO en LTO aangegeven het grondgebonden karakter van en weidegang in de melkveehouderij te willen behouden. En de laatste jaren staan grondgebondenheid en weidegang steeds vaker op de agenda van de Tweede Kamer. Ondanks de sectorvisie en discussies in het parlement, hebben recente wetgeving (Wet Verantwoorde Groei Melkveehouderij en AMvB Grondgebonden Groei Melkveehouderij) de trend naar intensivering en opstallen versterkt. Gelijktijdig zet ook de groei binnen de biologische melkveehouderij door. Biologische melkveehouders zijn wettelijk al grondgebonden (170 kg N/ha) en biologisch-dynamische melkveehouders zijn verplicht tot een nog lagere norm (112 kg N/ha). Daarbij is ook grondgebondenheid via SKAL geborgd.

Overschrijding van het met Brussel afgesproken fosfaatplafond, maakt hard ingrijpen noodzakelijk. Het daartoe aangekondigde stelsel van fosfaatrechten is in 2017 niet bruikbaar, vanwege ontoelaatbare staatssteun. De staatssecretaris heeft de sector gevraagd om zelf verantwoordelijkheid te nemen en te zorgen voor de noodzakelijke krimp. Daartoe is een fosfaatakkoord gesloten tussen LTO, NAJK, Nevedi, NMV, NZO, en Rabobank. Andere sectororganisaties en maatschappelijke organisaties is niet gevraagd mee te tekenen of zij hebben niet ingestemd omdat veel grondgebonden en biologische bedrijven niet worden ontzien.

Vanwege bestuurlijke en juridische bezwaren is de haalbaarheid en zijn de effecten van het fosfaatakkoord ongewis. Daarmee is onduidelijk of derogatie kan worden behouden en/of het stelsel van fosfaatrechten zal (moeten) worden ingevoerd. Gelijktijdig is duidelijk dat ook het stelsel van fosfaatrechten (zoals nu voorgesteld) in combinatie met het sectorplan dat stuurt op 4% minder koeien, de grondgebondenheid en/of het aantal koeien in de wei, niet zal bevorderen.

Boeren-, maatschappelijke en zuivelorganisaties hebben daarom een alternatief plan gemaakt, nadat zij gevraagd zijn een plan B dat in de zuivelsector is ontwikkeld op hoofdlijnen te steunen. Dat plan is erop gericht om binnen 5 jaar een volledig grondgebonden melkveehouderij (max. 2,3 GVE per ha incl. jongvee en 16.750 kg melk per ha) te realiseren. Tevens wordt in het eerste jaar (2017) een substantiële krimp (2x tranches van 6% melkkoeien) gerealiseerd, niet via de zuivelorganisaties maar via een wettelijke regeling. Met dit plan neemt de fosfaatexcretie aanzienlijk af en kan de derogatie worden behouden. De kans daarop neemt verder toe door een uitgebreide monitoring van de waterkwaliteit en het opnemen van elementen uit het fosfaatakkoord zoals het voerspoor en de stoppersregeling.

Concrete beschrijving van het plan

De kern van dit plan is groei naar volledige grondgebondenheid.

	1-4-2018	1-4-2019	1-4-2020	1-4-2021
Veebezetting	3,8 GVE/ha	3,3 GVE/ha	2,8 GVE/ha	2,3 GVE/ha
Melkproductie	24.000 kg/ha	20.000 kg/ha	18.000 kg/ha	16.750 kg/ha

- Ontwikkeling naar grondgebondenheid wordt met kracht ingezet door een krimp van het aantal melkkoeien op alle bedrijven, behalve op volledig grondgebonden bedrijven (≤ 2 GVE/ha). Referentie is de gemiddelde veebezetting in 2016.

	Q1-2017	Q2-2017
Melkveebedrijven, > 2 GVE/ha	-6%	-12%
Melkveebedrijven, ≤ 2 GVE/ha	0%	0%

- Om te komen tot volledige grondgebondenheid, kunnen melkveehouders dieren verkopen en/of grond verwerven.
- Per 1-1-2018 worden fosfaatrechten toegekend aan de bedrijven. Deze rechten zijn gekoppeld aan grond en niet los van de grond verhandelbaar. Bij overschrijving van gronden van het ene op het andere melkveebedrijf, gaat per hectare 96 kg fosfaat over.
- Om voldoende (permanent) grasland (incl. gras/klaver) te behouden, geldt een eis van minimaal 80% grasland (of minimaal 70% grasland, maximaal 20% mais en daarnaast de teelt van krachtvoerders als gerst, soja, lupine of erwten).
- Permanente, uitgebreide monitoring van kwaliteit oppervlakte en grondwater.
- Stimulering van het voerspoor door mengvoerbedrijven.
- Faciliteren van potentieel stoppende bedrijven door een stoppersregeling.

Genoemde normen dienen in de wet Grondgebonden Groei Melkveehouderij of de Meststoffenwet te worden opgenomen. Indien dat niet mogelijk is, dienen de normen voor grondgebonden groei (in het hiervoor genoemde wetsvoorstel) aan te scherpen (AMvB). Dan kunnen op een later moment de in dit voorstel genoemde normen via een apart wetsvoorstel worden opgenomen in de Meststoffenwet.

Resultaat

De krimp van twee keer 6% van het aantal koeien op melkveebedrijven met meer dan 2 GVE per ha (en/of de aanscherping van de wet Grondgebonden Groei Melkveehouderij), leidt naar verwachting tot een vermindering van de fosfaatexcretie met ca. 5 á 8 miljoen kg. Daarnaast verliezen melkveebedrijven die stoppen, bij de overdracht van gronden een deel van de fosfaatrechten omdat een maximum van 96 kg fosfaat per ha overgaat. In combinatie met maatregelen zoals die zijn genoemd in het fosfaatakkoord (stimuleren voerspoor en faciliteren bedrijfsbeëindiging) wordt een zodanige vermindering van de fosfaatexcretie bereikt dat behoud van derogatie mogelijk moet zijn.